

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
W POZNANIU
DELEGATURA W KONINIE**

**INFORMACJA
O STANIE ŚRODOWISKA I DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ
WIELKOPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
W POWIECIE WRZESIŃSKIM
W ROKU 2012**

Opracowanie:

*Wydział Monitoringu Środowiska
pod kierunkiem Marii Pułyk
Dział Inspekcji
pod kierunkiem Mateusza Kolibabki*

Zatwierdził:

Konin, czerwiec 2013

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	5
2. WYBRANE CECHY POWIATU	6
3. STAN ŚRODOWISKA	8
3.1. Monitoring jakości powietrza.....	8
3.2. Monitoring jakości wód.....	9
3.2.1. Monitoring jakości wód powierzchniowych.....	9
3.2.2. Monitoring jakości wód podziemnych.....	12
3.3. Monitoring jakości gleby i ziemi.....	13
3.4. Monitoring hałasu.....	13
3.5. Monitoring pól elektromagnetycznych	15
3.6. Monitoring gospodarki odpadami	16
3.7. Podsumowanie.....	18
4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	20
5. POWAŻNE AWARIE.....	20

1. WPROWADZENIE

Opracowanie ma na celu przedstawienie stanu środowiska oraz wyników działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na terenie powiatu wrzesińskiego w roku 2012. Do jego przygotowania wykorzystano badania własne WIOŚ w Poznaniu, wyniki badań będące w posiadaniu WIOŚ oraz ustalenia z kontroli użytkowników środowiska, prowadzonych przez inspektorów WIOŚ.

Ostateczna ocena stanu środowiska w 2012 roku jest w trakcie opracowywania i po weryfikacji przez GIOŚ zostanie opublikowana w IV kwartale 2013 roku w formie „Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2012”.

Bieżące informacje dotyczące stanu środowiska na terenie całego województwa wielkopolskiego znaleźć można na stronie internetowej www.poznan.wios.gov.pl.

Zadania w zakresie ochrony przyrody, w tym ustanawianie form ochrony przyrody oraz sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem określonych ustawą zakazów w stosunku do tych form, realizuje Regionalny Konserwator Przyrody.

2. WYBRANE CECHY POWIATU

Powiat wrzesiński położony jest w centralnej części województwa wielkopolskiego, obejmuje obszar o powierzchni 704 km², a zamieszkuje go 76 453 osoby (stan na dzień 31 grudnia 2012 r., dane wg GUS).

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego (2013) powiat ten położony jest:

- w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie: mezoregion Równina Wrzesińska
- w makroregionie Nizina Południowowielkopolska: mezoregiony Dolina Konińska, Równina Rychwalska
- w makroregionie Pradolina Warciańsko- Odrzańska: mezoregion Kotlina Śremska

Gospodarka powiatu ma charakter rolniczo-przemysłowy, użytki rolne zajmują około 72% jego powierzchni (stan na dzień 31 grudnia 2005 r., dane wg GUS).

Administracyjnie powiat podzielony jest na:

- cztery gminy miejsko-wiejskie: Września, Miłosław, Nekla, Pызdry,
- jedną gminę wiejską: Kołaczkowo.

Powiat jest zwodociągowany w 93,2%, a skanalizowany w 50,5% (stan na dzień 31 grudnia 2011 r., dane wg GUS).

W ewidencji WIOŚ w Poznaniu znajduje się 6 mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków eksploatowanych na terenie powiatu wrzesińskiego. Dane o ilości ścieków komunalnych pochodzą z *Wykazów zawierających zbiorcze zestawienia informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat.*

Lp.	Gmina	Zakład/Miejscowość	Obszar obsługiwany	Ilość ścieków w 2012 r. [m ³]
1.	Pызdry	Zakład Gospodarki Komunalnej Mieszkaniowej i Usług Wodno-Kanalizacyjnych w Pызdrach Oczyszczalnia w Tarnowej	gmina i miasto Pызdry	88906,0
2.	Miłosław	Zakład Gospodarki Komunalnej w Miłosławiu Oczyszczalnia w Orzechowie	miejscowość Orzechowo	104590,0
3.	Miłosław	Zakład Gospodarki Komunalnej w Miłosławiu Oczyszczalnia w Miłosławiu	gmina Miłosław	152939,0
4.	Nekla	Zakład Gospodarki Komunalnej w Nekli Oczyszczalnia w Nekli	miasto i gmina Nekla	99992,0
5.	Września	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. we Wrześni Oczyszczalnia we Wrześni	miasto i gmina Września	2098352,0
6.	Kołaczkowo	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kołaczkowie Oczyszczalnia w Kołaczkowie	gmina Kołaczkowo	77750,0

Powiat wrzesiński wchodzi w skład Regionu VII gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. Regiony zostały wydzielone w „Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017” uchwalonym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 sierpnia 2012 r. Wielkopolskę podzielono na 10 regionów, w każdym z nich wyznaczono też regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

Region gospodarki odpadami komunalnymi to określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar zamieszkiwany co najmniej przez 150 000 mieszkańców. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być też gmina licząca powyżej 500 000 mieszkańców.

Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii.

W Regionie VII nie funkcjonuje instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MBP), nie ma również składowiska spełniającego wymagania instalacji regionalnej. Do końca 2015 r. powstanie Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Lulkowie. Instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi Regionu VII jest sortownia odpadów w Bieganowie (gm. Kołczkowo); składowiska odpadów w miejscowościach Lulkowo (gm. Gniezno), Miaty (Święte) gm. Trzemeszno, Chładowo (gm. Witkowo), Bardo (gm. Września).

Na terenie powiatu są 3 czynne składowiska odpadów oraz 1 sortownia odpadów.

Gminy powiatu wrzesińskiego należą do Porozumienia Międzygminnego 14 Gmin Szlaku Piastowskiego, zawartego w dniu 18 stycznia 2008 roku, powierzającego Miastu Gniezno realizację w ich imieniu zadania z zakresu zagospodarowania odpadów komunalnych:

Gminy należące do porozumienia	Zadanie
miasto Gniezno, gmina Gniezno, miasto i gmina Czarniejewo, gmina Kiszkowo, miasto i gmina Kłęcko, gmina Łubowo, gmina Niechanowo, miasto i gmina Trzemeszno, miasto i gmina Witkowo, miasto i gmina Września, miasto i gmina Nekla, gmina Miłosław, gmina Kołczkowo, miasto i gmina Pyzdry	realizacja <i>Systemu unieszkodliwiania odpadów komunalnych dla gmin objętych Porozumieniem wraz z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Lulkowie</i>

3. STAN ŚRODOWISKA

3.1. MONITORING JAKOŚCI POWIETRZA

W roku 2012 jakość powietrza na terenie powiatu wrzesińskiego monitorowano w jednym punkcie w miejscowości Bieganowo metodą pasywną – metodą wskaźnikową, polegającą na miesięcznej ekspozycji specjalnie przygotowanych próbników, zawieszonych na wysokości około 2 metrów i oznaczaniu zanieczyszczeń raz na miesiąc. Metodą tą prowadzono badania stężeń dwutlenku siarki i tlenków azotu. Badania są kontynuowane w roku 2013.

Z badań przeprowadzonych w roku 2012 wynika, że średnia dla roku wartość dwutlenku siarki wyniosła $4,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a dwutlenku azotu – $12,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2012, wykonano zgodnie podziałem województwa na strefy, gdzie strefę stanowi:

- aglomeracja miasta Poznań,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska, w której zlokalizowany jest powiat wrzesiński.

Celem rocznych ocen jakości powietrza jest:

- określenie jakości powietrza w strefach;
- wskazanie ewentualnych przekroczeń standardów jakości powietrza, poziomów docelowych i poziomów celów długoterminowych;
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń.

Oceny jakości powietrza w strefach dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, powinno być zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia

Do oceny jakości powietrza w powiecie wrzesińskim pod kątem ochrony zdrowia wykorzystano pomiary wykonywane na terenie powiatu, klasyfikację na zasadzie analogii – pomiary substancji wykonane na innych stanowiskach pomiarowych w strefie wielkopolskiej oraz wyniki modelowania matematycznego. Wartości otrzymane w roku 2012 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zakwalifikowanie powiatu, będącego składową strefy wielkopolskiej, do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu $\text{PM}_{2,5}$ oraz metali oznaczanych w pyłe PM_{10} ,
- do klasy C – ze względu na wynik oceny ozonu, pyłu PM_{10} i benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe PM_{10} . W przypadku pyłu PM_{10} podkreślić należy, że odnotowywane są tylko przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla 24-godzin. Na żadnym stanowisku nie odnotowano przekroczeń stężenia średniego dla roku.

Stwierdzono również przekroczenie wartości normatywnej ozonu ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy / powiatu	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
wielkopolska / powiat wrzesiński	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C

Ocena pod kątem ochrony roślin

Do oceny jakości powietrza w powiecie wrzesińskim pod kątem ochrony roślin wykorzystano pomiary wykonywane na terenie powiatu, klasyfikację na zasadzie analogii – pomiary substancji wykonane na innych stanowiskach pomiarowych w strefie wielkopolskiej oraz wyniki modelowania matematycznego. Wartości otrzymane w roku 2012 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zaklasyfikowanie powiatu, będącego składową strefy wielkopolskiej do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, tlenków azotu,
- do klasy C – ze względu na wynik oceny ozonu.

Stwierdzono również przekroczenie wartości normatywnej ozonu ($6000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \times \text{h}$) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy / powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
wielkopolska / powiat wrzesiński	A	A	C

3.2. MONITORING JAKOŚCI WÓD

3.2.1. MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Badania stanu wód w 2012 roku wykonywano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w oparciu o „Aneks nr 2 do Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2010–2012”.

Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza *oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych*.

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 należy osiągnąć dobry stan wszystkich wód.

Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,

- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie dla wód przeznaczonych do spożycia) – ograniczony zakres badań.

Na terenie powiatu wrzesińskiego wyznaczono jednolite części wód płynących:

- Rudnik,
- Wrześnica,
- Warta od Powy do Proсны,
- Warta od Proсны do Lutyni,
- Proсны od dopływu z Piątka Małego do ujścia,
- Miłosławka do Kanału Połczyńskiego.

Wyznaczone JCW płynące reprezentują różne typy abiotyczne:

- 16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,
- 17 – potok nizinny piaszczysty,
- 19 – rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta
- 21 – wielka rzeka nizinna .

Program monitoringu wód powierzchniowych na terenie powiatu wrzesińskiego w roku 2012 obejmował JCW:

- Rudnik – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu wrzesińskiego w miejscowości Unia (1,4 km biegu rzeki), badania wykonywano w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- Wrześnica – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu wrzesińskiego w miejscowości Cegielnia (1 km biegu rzeki), badania wykonywane w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu obszarów chronionych:
 - wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
 - przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.
- Proсны od Dopływu z Piątka Małego do ujścia – punkt zlokalizowany na granicy powiatu wrzesińskiego w miejscowości Ruda Komorska (2,6 km biegu rzeki) , badania wykonywano w ramach monitoringu operacyjnego w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych,

Ocena stanu wód powierzchniowych

Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu lub potencjału ekologicznego oraz ocena stanu chemicznego. Stan wód określany jest jako:

- dobry – jeśli stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako bardzo dobry (stan), maksymalny (potencjał) lub dobry, a jednocześnie stan chemiczny jest dobry;
- zły – w pozostałych przypadkach.

Stan ekologiczny – określany jest dla naturalnych jednolitych części wód, **potencjał ekologiczny** – określany jest dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód. Stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako:

- bardzo dobry (stan) lub maksymalny (potencjał),
- dobry,
- umiarkowany,

- słaby,
- zły.

Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego składa się:

- klasyfikacja elementów biologicznych, prowadzona w zakresie klas I–V,
- klasyfikacja elementów fizykochemicznych:
 - dla rzek w zakresie: klasa I, klasa II lub stan/potencjał poniżej dobrego,
 - dla jezior w zakresie: stan/potencjał dobry lub poniżej dobrego,
 - ocena wskaźników jakości wód z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w zakresie: klasy I, II lub stanu/potencjału poniżej dobrego (dla rzek i jezior),
- klasyfikacja elementów hydromorfologicznych, prowadzona w zakresie klas I lub II.

Jeśli JCW objęta jest monitoringiem obszarów chronionych należy sprawdzić spełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych i zweryfikować ocenę stanu/potencjału ekologicznego. Niespełnienie wymagań dla obszarów chronionych obniża ocenę z bardzo dobrego stanu ekologicznego, maksymalnego potencjału ekologicznego lub dobrego stanu/potencjału ekologicznego do umiarkowanego stanu/potencjału, a tym samym do złego stanu wód.

Ocena stanu chemicznego wykonywana jest na podstawie analizy wyników badań wskaźników chemicznych z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Stan chemiczny klasyfikuje się jako dobry lub poniżej dobrego.

Szczegółowe oceny stanu wód powierzchniowych są zamieszczone na stronie internetowej WIOŚ www.poznan.wios.gov.pl.

Poniżej przedstawiono ocenę stanu wód płynących na terenie powiatu wrzesińskiego za 2012 r.:

W JCW Rudnik stwierdzono umiarkowany stan ekologiczny, tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie stanu ekologicznego zdecydowały badane elementy biologiczne (fitobentos) oraz fizykochemiczne (fosforany, fosfor ogólny).

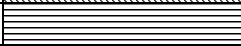

W JCW Wrześnica określono umiarkowany stan ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej dobrego, a tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie stanu ekologicznego zdecydowały elementy biologiczne (makrofity, makrobezkęrowce bentosowe, ichtiofauna) oraz fizykochemiczne (fosforany, fosfor ogólny). O ocenie stanu chemicznego zdecydowało przekroczenie średniorocznego stężenia kadmu.

W obu badanych JCW stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych.

W JCW Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia stwierdzono stan chemiczny poniżej dobrego, tym samym wynikowy zły stan wód. Na ocenę stanu chemicznego wpływ miało przekroczenie wartości granicznej dla badanej sumy dwóch substancji z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych: benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

Nazwa ocenianej JCW	Rudnik	Wrześnica	Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Rudnik-Unia	Wrześnica - Cegielnia	Prosna-Ruda Komorska
Typ abiotyczny	16	17	19
Silnie zmieniona lub sztuczna jcw	NIE	NIE	TAK
Program monitoringu	MO, MOC	MD, MOC	MO
Klasa elementów biologicznych	III	III	nie badano
Klasa elementów hydromorfologicznych	I	I	
Klasa elementów fizykochemicznych	PSD	PSD	nie badano

Nazwa ocenianej JCW	Rudnik	Wrześnica	Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	nie badano	II	nie badano
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	
Czy jcw występuje na obszarze chronionym?	TAK	TAK	
Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych	N	N	
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY w obszarach chronionych	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	
STAN CHEMICZNY	nie badano	PSD	PSD
STAN WÓD	ZŁY	ZŁY	ZŁY

Potencjał ekologiczny JCW silnie zmienionej	
Potencjał ekologiczny JCW sztucznej	
Stan ekologiczny JCW naturalnej	

PSD – poniżej stanu dobrego

N – nie spełnia wymagań postawionych dla obszarów chronionych

3.2.2. MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Zasoby wód podziemnych w powiecie wrzesińskim występują w obrębie 2 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nr 143 i 144.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) na terenie powiatu wrzesińskiego

GZWP	Nazwa zbiornika	Wiek utworów	Typ zbiornika	Średnia głębokość	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne
				m	tys. m ³ /d
143	Subzbiornik Inowrocław -Gniezno	Tr	porowy	120	96
144	Dolina kopalna Wielkopolska	Qk	porowy	60	480

Objaśnienia:

Q_k – utwory czwartorzędowe w dolinach kopalnych

Tr – trzeciorzęd

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to zostało wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną. Oznacza ono określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Na terenie województwa wielkopolskiego wyznaczono 18 jednolitych części wód podziemnych, w tym na obszarze powiatu wrzesińskiego zlokalizowane są 2 JCWPd:

- jednolita część wód podziemnych nr 63 – niezagrożona nieosiągnięciem dobrego stanu wód,
- jednolita część wód podziemnych nr 73 – zagrożona nieosiągnięciem dobrego stanu.

W 2012 r. na terenie powiatu wrzesińskiego nie prowadzono badań jakości wód podziemnych.

3.3. MONITORING JAKOŚCI GLEBY I ZIEMI

Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, a szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2010.

W ramach krajowej sieci, na którą składało się 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie kraju, w Wielkopolsce pobrano do badań próbki gleb w 17 punktach pomiarowych. Na terenie omawianego powiatu nie wyznaczono punktów pomiarowych.

3.4. MONITORING HAŁASU

Prawidłowe kształtowanie klimatu akustycznego środowiska wymaga konsekwentnego uwzględniania zagadnień akustycznych w polityce przestrzennej, w szczególności na etapie uchwalania planów zagospodarowania przestrzennego. Szczególne znaczenie ma jednoznaczność zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, umożliwiającą przypisanie poszczególnym wyróżnionym w planie kategoriom terenów dopuszczalnej wartości poziomu hałasu w środowisku. Spełnienie tego wymagania jest niezbędne dla prawidłowego ustalenia szczegółowego zagospodarowania terenu, zwłaszcza położenia nieprzekraczalnej linii zabudowy w stosunku do źródeł hałasu lub możliwości prowadzenia różnego rodzaju działalności oraz realizacji zabudowy o różnych funkcjach.

Ze względu na powszechność występowania, znaczny zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska są hałasy komunikacyjne.

Przez teren powiatu wrzeńskiego przebiegają drogi: autostrada A2 Świecko-Kukuryki, droga krajowa nr 15 Trzebnica – Ostróda, droga krajowa nr 92 Błonie – Kałuszyn, oraz drogi wojewódzkie: nr 441 Miłosław – Borzykowo, nr 442 Września – Kalisz, nr 466 Słupca – Pyzdry. Główne szlaki kolejowe powiatu stanowią linie: nr 3 Warszawa Zachodnia – Kunowice i nr 281 Oleśnica – Chojnice.

W przypadku hałasów pochodzących od dróg i linii kolejowych dopuszczalny poziom hałasu dla wskaźnika długookresowego L_{DWN} (poziom dziennie-wieczorno-nocny) wynosi – w zależności od przeznaczenia terenu – od 50 dB do 70 dB, natomiast dla wskaźnika L_N (długookresowy poziom hałasu w porze nocy) od 45 dB do 60 dB. W odniesieniu do pojedynczej doby ustalono wartość dopuszczalną równoważnego poziomu hałasu L_{AeqD} w porze dnia równą od 50 dB do 68 dB, natomiast wartość równoważnego poziomu hałasu w porze nocy (L_{AeqN}) wynosi od 45 dB do 60 dB.

Jeżeli w związku z eksploatacją drogi lub linii kolejowej powstaje hałas przekraczający wartości dopuszczalne, zarządzający zobowiązany jest do podjęcia działań eliminujących stwierdzone przekroczenia, nie przewiduje się natomiast wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. Inspekcja Ochrony Środowiska nie ma zatem możliwości dyscyplinowania zarządzających drogami poprzez ukaranie administracyjną karą pieniężną. Z tego powodu, jak również z uwagi na trudności w likwidacji konfliktów akustycznych, uwzględnienie potrzeby zapewnienia komfortu akustycznego środowiska na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego jest najbardziej efektywnym instrumentem w walce z hałasem.

W roku 2012 na terenie powiatu wrzesińskiego WIOŚ nie prowadził pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego. W roku 2010 pomiary poziomu hałasu na terenie powiatu wykonane zostały w ramach realizacji ustawowego obowiązku okresowych pomiarów hałasu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad (otoczenie drogi krajowej nr 15 – Września, otoczenie drogi krajowej nr 92 – Psary Małe), Autostradę Wielkopolską S.A. (w otoczeniu autostrady A2 - Chocicza Wielka, Września ul. Akacyjowa - węzeł Września strona północna, ul. Akacyjowa – węzeł Września strona południowa, ul. Leśna – węzeł Września, Obłaczkowo, Bierzglinek, Gozdowo, Graboszewo) i Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu (Pyzdry, ul. Mostowa – w ciągu drogi wojewódzkiej nr 442). Wyniki pomiarów i rejestracji natężenia ruchu pojazdów przedstawiono w „Raporcie o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010”.

W roku 2012 w ramach realizacji obowiązków zarządzających drogami wynikających z art. 179 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wykonane zostały mapy akustyczne obszarów położonych w otoczeniu odcinków dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, tj. dla dróg krajowych nr 15 i nr 92 na terenie powiatu wrzesińskiego oraz dla autostrady A2, przebiegającej w centralnej części powiatu. Poniżej zestawiono odcinki dróg, dla których sporządzono mapy akustyczne.

Wykaz odcinków dróg krajowych, dla których sporządzono mapy akustyczne

Lp.	Nr drogi krajowej	Kilometraż odcinka		Długość odcinka [km]	Nazwa odcinka
		początku	końca		
1	15	109+787	110+522	0,7	Obłaczkowo - Września
2	15	110+522	110+702	0,2	Obłaczkowo - Września
3	15	110+702	114+353	3,7	Września /przejście/
4	15	114+353	114+382	0,0	Września /przejście/
5	92	212+749	214+260	1,5	Kostrzyn - Nekla
6	92	214+260	217+290	3,0	Kostrzyn - Nekla
7	92	217+290	218+378	1,1	Nekla - Obłaczkowo
8	92	218+378	223+244	4,9	Nekla - Obłaczkowo
9	92	223+244	228+410	5,2	Nekla - Obłaczkowo
10	92	0+000	3+800	3,8	Września /obwodnica/
11	92	3+800	4+193	0,4	Września /obwodnica/
12	A2 ⁽¹⁾	199+820	204+562	4,7	Krzesiny /węzeł/ - Września /węzeł/
13	A2 ⁽¹⁾	204+562	207+933	3,4	Krzesiny /węzeł/ - Września /węzeł/
14	A2 ⁽¹⁾	207+933	218+258	10,3	Września /węzeł/ - Słupca /węzeł/
15	A2 ⁽¹⁾	218+258	221+502	3,2	Września /węzeł/ - Słupca /węzeł/
16	A2 ⁽¹⁾	222+134	222+719	0,6	Września /węzeł/ - Słupca /węzeł/

(1) – odcinek drogi w zarządzie spółki Autostrada Wielkopolska S.A.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, dla terenów objętych przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku w terminie jednego roku od wykonania mapy akustycznej wymagane jest opracowanie programów ochrony przed hałasem. Ze względu na zmianę przepisów dotyczących dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, ustalenia map akustycznych w zakresie przekroczeń obowiązujących standardów wymagają aktualizacji.

Przebieg odcinków dróg objętych mapą akustyczną przedstawiono poniżej.

3.5. MONITORING PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Rok 2012 był drugim rokiem drugiego cyklu badań poziomu pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku, obejmującego lata 2011–2013. Badania, prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, realizowane są w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa.

Punkty wybiera się w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych w:

- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy,
- pozostałych miastach,
- terenach wiejskich.

Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

Na terenie powiatu wrzesińskiego w roku 2012 pomiary poziomów PEM prowadzono w jednym punkcie – w miejscowości Gierłatowo (gmina Nekla) przy drodze z trasy A-2, wytypowanym do badań w kategorii *tereny wiejskie*.

Zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 0,15 V/m, zatem nie występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz.

W tym samym punkcie badania przeprowadzono w roku 2009 – w poprzednim, zakończonym cyklu trzyletnim – wtedy również nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego PEM.

W 2012 r., podobnie jak w latach ubiegłych, w trakcie badań na obszarze całej Wielkopolski w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM. Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

3.6. MONITORING GOSPODARKI ODPADAMI

Wojewódzką bazę danych, dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz na zbieranie i przetwarzanie odpadów, prowadzi marszałek województwa.

Utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania.

WIOŚ w ramach monitoringu gospodarki odpadami gromadzi informacje o:

- sortowniach,
- kompostowniach,
- spalarniach odpadów,
- składowiskach z uwzględnieniem stopnia i sposobu ich zabezpieczenia.

Informacje te uzyskiwane są z ankiet wysyłanych do poszczególnych gmin oraz podmiotów gospodarczych weryfikowanych podczas kontroli.

Spalarnie

Na terenie powiatu nie ma spalarni odpadów.

Kompostownie

Na terenie powiatu nie ma kompostowni.

Sortownie

W Bieganowie w gminie Kołaczkowo, znajduje się sortownia niesegregowanych odpadów komunalnych, uruchomiona w lutym 2008 r. Właścicielem obiektu jest „IGLESPOL” Z. Iglewski i Wspólnicy Spółka Jawna. W 2012 r. poddano sortowaniu 1416,88 Mg odpadów; wysortowano:

- papier i tekturę (191201) w ilości 221,55 Mg,
- tworzywa sztuczne i gumę (191204) w ilości 139,18 Mg,
- minerały np. piasek, kamienie (191209) w ilości 900,00 Mg,
- inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 191211, (191212) w ilości 156,15 Mg,

Składowiska odpadów

W roku 2012 na terenie powiatu wrzesińskiego eksploatowane były 3 składowiska odpadów komunalnych w miejscowościach: Gałęzewice, Starczanowo i Bardo.

W miejscowości Wałga (gmina Pyzdry) znajduje się nieeksploatowane składowisko odpadów.

Wykaz składowisk eksploatowanych na terenie powiatu wrzesińskiego w roku 2012

Lp.	Gmina	Miejscowość	Ilość odpadów składowana w 2012 roku /Mg/	Powierzchnia całkowita składowiska ^{/1/} /ha/	Data uruchomienia	Posiadane decyzje ^{/2/}	Typ składowiska ^{/3/}
1.	Kołaczkowo	Gałęzewice	111,65	2,0	1996	1,2,3,4,5,7	IN
2.	Nekla	Starczanowo	1922,34	9,03	1993	1,2,3,4,5,7	IN
3.	Września	Bardo	16689,48	4,4	1992	1,2,3,4,6	IN

Objaśnienia:

/1/ powierzchnia całkowita składowiska - to powierzchnia całego terenu (budynki, drogi wewnętrzne, kwatery) należąca do właściciela składowiska;

/2/ posiadane decyzje: **1** decyzja lokalizacyjna, **2** pozwolenie na budowę, **3** decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji, **4** pozwolenie na użytkowanie, **5** zezwolenie na odzysk lub unieszkodliwianie, **6** pozwolenie zintegrowane na składowanie odpadów z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25.000 ton, **7** zgoda na zamknięcie

/3/ typ składowiska: **N** odpadów niebezpiecznych, **O** odpadów obojętnych, **IN** odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Wykaz zamkniętych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie powiatu wrzesińskiego

Lp.	Gmina	Miejscowość	Powierzchnia całkowita składowiska /ha/	Data uruchomienia	Data zamknięcia	Rekultywacja
1.	Pyzdry	Walga	1,1	1986	2004 ^{1,2}	zakończona

Objaśnienia:

1 – data zaprzestania przyjmowania odpadów,

2 – data decyzji na zamknięcie

Odcieki ze składowiska w Gałęzewicach gromadzone są w zbiorniku bezodpływowym, a następnie wywożone na oczyszczalnię ścieków. Na składowisku w Starczanowie odcieki zgromadzone w zbiorniku bezodpływowym są rozdeszczowywane na kwaterę. Natomiast na składowisku w Bardzie odcieki drenażem kierowane są do zbiornika, z którego wywożone są na oczyszczalnię ścieków. W przypadku składowiska nieeksploatowanego brak odcieków.

Na składowiskach prowadzono monitoring w zakresie:

- wód podziemnych – składowiska: Starczanowo, Gałęzewice, Bardo, Walga,
- gazu składowiskowego – składowiska: Bardo, Gałęzewice

Na składowiskach w miejscowościach Starczanowo i Walga nie prowadzono monitoringu w pełnym zakresie określonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów obowiązującym do dnia 16 maja 2013 r. Obowiązek ten został utrzymany w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

3.7. PODSUMOWANIE

1. W wyniku oceny jakości powietrza pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia substancji podlegających klasyfikacji, strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, za wyjątkiem ozonu, pyłu PM10 i benzo(a)pirenu, dla których klasą wynikową była klasa C.
Ze względu na kryteria dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających klasyfikacji strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, z wyjątkiem ozonu, który zaliczono do klasy C.
Zaliczenie strefy do klasy A oznacza, że jakość powietrza atmosferycznego na jej obszarze jest zadowalająca, otrzymane stężenia nie przekraczają poziomów podanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu /Dz. U. z 2012 r., poz. 1031/. Przyszłe przedsięwzięcia podejmowane na obszarze strefy nie mogą wpływać na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Na obszarze strefy powinny być prowadzone działania na rzecz utrzymania jakości powietrza lub jej poprawy.
2. Zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej do 2015 roku należy osiągnąć dobry stan wód.
Jednolite części wód powierzchniowych badane na terenie powiatu wykazały zły stan wód. Największy wpływ na jakość wód mają punktowe źródła zanieczyszczeń (wprowadzanie do wód niedostatecznie oczyszczonych lub nieoczyszczonych ścieków) oraz zanieczyszczenia obszarowe pochodzące głównie z rolnictwa. Inne, ważne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych stanowią także rozwój terenów rekreacyjnych oraz terenów zabudowy mieszkaniowej w ich bezpośrednim sąsiedztwie oraz niedostateczna sanitacja wsi.
Należy dążyć do poprawy stanu wód poprzez podejmowanie działań na rzecz jego poprawy oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w szczególności, poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewniach (budowa równolegle sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, odprowadzanie do wód wyłącznie ścieków oczyszczonych); stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych na terenach użytkowanych rolniczo oraz podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3. Na terenie powiatu wrzesińskiego wyznaczono 2 JCWPd, w tym jedną zagrożoną nieosiągnięciem dobrego stanu wód. W roku 2012 na obszarze powiatu nie prowadzono badań wód podziemnych.
4. W ostatnim cyklu badawczym gleb prowadzonym w ramach PMŚ, na terenie omawianego powiatu nie wyznaczono punktów pomiarowych.
5. Degradacja klimatu akustycznego środowiska ma miejsce przede wszystkim w sąsiedztwie głównych tras komunikacji drogowej na terenie powiatu. Ze względu na trudności związane z eliminowaniem tego rodzaju konfliktów akustycznych, podstawowe znaczenie ma właściwa polityka w zakresie planowania przestrzennego.
Problem ten dotyczy nie tylko decyzji podejmowanych w stosunku do obiektów będących źródłami hałasu, ale również lokalizowania projektowanej zabudowy i terenów wymagających komfortu akustycznego. Szczególnym zadaniem jest dochowanie starań o zachowanie komfortu akustycznego na terenach, na których aktualnie panują korzystne warunki akustyczne. W związku z presją urbanizacyjną obszarów takich jest coraz mniej, równocześnie wobec powszechności narażenia na hałas powinny one zostać objęte szczególną ochroną.
6. W drugim trzyletnim cyklu pomiarów (2011–2013), zarówno w roku 2011 jak i w roku 2012 nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pól elektromagnetycznych na terenach dostępnych dla ludności na obszarze województwa wielkopolskiego.

7. Gospodarka odpadami

- a) na terenie powiatu działa sortownia odpadów w miejscowości Bieganowo. Ilość odpadów poddanych sortowaniu zmniejszyła się w porównaniu do roku 2011;
- b) ilość składowanych odpadów na składowiskach w Gałęzewicach i w Starczanowie uległa zmniejszeniu w porównaniu do roku 2011, natomiast na składowisku Bardo zwiększyła się w roku 2012,
- c) na terenie powiatu znajduje się jedno składowisko nieeksploatowane, które posiada decyzję na zamknięcie. Składowisko jest zrekultywowane.
- d) na składowiskach w miejscowościach Starczanowo i Walga nie prowadzono monitoringu w pełnym zakresie określonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów obowiązującym do dnia 16 maja 2013 r.; obowiązek ten został utrzymany w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

4. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

W 2012 r. WIOŚ w Poznaniu realizował zadania kontrolne określone w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz w „Ogólnych kierunkach działania IOŚ” ustalonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Podstawowym celem przeprowadzonych kontroli była poprawa komfortu życia ludzi i stanu środowiska, dlatego wybór podmiotów do kontroli dokonywany był w oparciu o analizę szeregu uwarunkowań i kryteriów, między innymi, takich jak:

- potencjalna uciążliwość zakładu dla środowiska,
- wyniki automonitoringu emisji prowadzonego przez podmioty korzystające ze środowiska,
- wnioski o podjęcie interwencji.

Zestawienie liczbowe działań kontrolnych

Jednostka administracyjna	Liczba					Decyzje wymierzające kary za okres trwania przekroczenia	
	podmiotów gospodarczych w ewidencji WIOŚ	kontroli	zarządzeń pokontrolnych	decyzji ustalających kary bieżące	mandatów karnych	liczba	kwota /tys. zł/
Gmina Miłosław	15	7	3	0	1	0	0
Gmina Kołaczkowo	8	4	2	0	1	0	0
Gmina Września	37	11	0	0	0	0	0
Miasto i Gmina Września	78	13	10	0	4	0	0
Miasto i Gmina Nekła	20	9	4	1	0	2	19,96
Miasto i Gmina Pyzdry	9	2	2	0	0	0	0
Powiat Września	167	46	21	1	6	2	19,96

5. POWAŻNE AWARIE

W 2012 roku na terenie powiatu wrzesińskiego nie było zakładów zakwalifikowanych do Zakładów o Dużym Ryzyku (ZDR) jak i Zakładów o Zwiększonym Ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii.

Cztery zakłady zaklasyfikowano do grupy pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie, które ze względu na ilość substancji niebezpiecznej, jaka może znajdować się w zakładzie, nie klasyfikują się do grup ZZR lub ZDR, ale z uwagi na rodzaj substancji, prowadzone procesy technologiczne lub usytuowanie instalacji, stanowią zagrożenie dla środowiska. Należą do nich:

- Spółdzielnia Mleczarska Września,
- Browar „FORTUNA” Sp. z o.o. w Miłosławiu,
- Centrum Paliw i Rozpuszczalników Sp. z o.o. w Słomowie,
- KAS-BOKS Spółka z o.o.

Rejestr nie obejmuje stacji paliw, które również mogą być potencjalnym miejscem wystąpienia poważnych awarii.

Zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

W roku 2012 na terenie powiatu wrzesińskiego nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnej awarii, ani poważne awarie.